

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

В.Е. Абракітов
С.О. Обухов

ПРОГРАМА І РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ ТА ЦИВІЛЬНА ОБОРОНА”
(для студентів 5 курсу спеціальності 7.070908, 8.070908 – "Геоінформаційні
системи і технології")

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі та цивільна оборона" (для студентів 5 курсу спеціальності 7.070908, 8.070908 – "Геоінформаційні системи і технології"). / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: В.Е. Абракітов, С.О. Обухов; – Х.: ХНАМГ, 2010. – 26 с.

Укладач: к.т.н., доцент В.Е. Абракітов, к.в.н., доцент С.О. Обухов

Рецензент : к.т.н., проф. Я.О. Серіков

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу та узгоджена з орієнтованою структурою змісту навчальної дисципліни, рекомендованою Європейською Кредитно-Трансферною Системою (ECTS).

Затверджено на засіданні кафедри “Безпеки життєдіяльності”. Протокол № 7 від 4.02.2010 р.

© В.Е. Абракітов, С.О. Обухов, ХНАМГ, 2010

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	5
1.1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни:	5
1.1.3. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця... 5	
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	5
1.4. Рекомендована основна навчальна література	9
1.5. Анотації програми навчальної дисципліни	10
Анотація програми навчальної дисципліни	10
Аннотация программы учебной дисциплины	11
Annotation to the programme of educational discipline	11
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи	13
2.2. Зміст дисципліни	13
2.3. Розподіл часу за модулями, змістовими модулями	15
та форми навчальної роботи студента	15
2.4. Лекційний курс	16
2.5. Практичні (семінарські) заняття (денне навчання)	19
2.6. Лабораторні роботи (денне навчання)	19
2.7. Самостійна навчальна робота студента	19
2.9. Засоби контролю та структура залікового кредиту	22
2.10. Інформаційно-методичне забезпечення	23

ВСТУП

Останні десятиріччя розвитку людської цивілізації характеризуються стрімким розвитком науки і техніки і одночасно – підсиленням техногенного впливу на всі компоненти оточуючого середовища. Крім того, не слід ігнорувати фактори присутності реальної небезпеки виникнення надзвичайних ситуацій (НС) соціально – політичного та воєнного характеру і їх можливі наслідки.

Основну роль в попередженні виникнення НС, захисту життя людей, матеріальних ресурсів відіграє система цивільної оборони (цивільного захисту) України. Одним з необхідних умов підвищення ефективності функціонування даної системи є подальше поліпшення якості підготовки фахівців в вищих навчальних закладах, навчання забезпечує своєчасне і систематичне оновлення, поглиблення спеціальних знань, вмінь і навичок необхідним для виконання функцій з попередження і реагування на надзвичайні ситуації і здійснення ефективного управління у сфері цивільного захисту.

Приєднання України до Болонського процесу передбачає впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), яка є українським варіантом ECTS. Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Необхідна навчальна база перед початком вивчення дисципліни: з метою найкращого засвоєння матеріалу студенти повинні до початку вивчення дисципліни опанувати знання і навички забезпечення безпеки діяльності, життя та здоров'я людини.

Програма навчальної дисципліни розроблена на основі:

- **ОКХ** підготовки бакалавра напряму підготовки 0709 «Геодезія, картографія та землевпорядкування», Київ, 2003. (Галузевий стандарт вищої освіти).
- **ОПШ** підготовки бакалавра напряму підготовки 0709 «Геодезія, картографія та землевпорядкування», Київ, 2005, (Галузевий стандарт вищої освіти).
- **Робочого навчального плану** спеціальності «Геоінформаційні системи і технології», 2006

Програма ухвалена кафедрою Безпеки життєдіяльності (протокол № 7 - від - 4.02.2010 р.) та Вченою радою Містобудівельного факультету (протокол № від 2010 р.)

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

1.1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни:

1.1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни:

Мета – сформувати знання і уміння щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного походження і запровадження заходів щодо зменшення збитків та витрат у разі аварій, катастроф, вибухів, великих пожеж та стихійного лиха

Завдання вивчення дисципліни – навчити студентів: завчасно розробляти і впроваджувати інженерно-технічні заходи для зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій і захисту підлеглих від впливу їхніх наслідків;

- готувати науково обґрунтований прогноз наслідків можливих НС;
- умінню захисту особистості та підлеглих від наслідків застосування засобів ураження.

1.1.2. Предмет вивчення в дисципліні: способи захисту людей та матеріальних цінностей в умовах надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу.

1.1.3. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо сприяє на дисципліну
Згідно з ГСВО МОН ОПП (2002 р. затверджена) «Охорона праці в галузі» та "Цивільна оборона" є нормативними дисциплінами	Безпека життєдіяльності Безпека у надзвичайних ситуаціях Охорона праці

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

(відповідно до стандартів ООП)

Модуль 1. Охорона праці в галузі

(1 / 36,0 години)

ЗМ 1.1. Система управління охороною праці в галузі, її складові та функціонування

(0,25 / 9,0)

1.1.1. Система управління охороною праці в галузі (СУОПГ) як складова система управління охороною праці в державі.

1.1.2. Системи управління охороною праці в організаціях (СУОПО) як підсистема СУОПГ

ЗМ 1.2. Проблеми фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії на об'єктах промисловості. 5 / 9,0)

1.2.1. Стан умов праці в галузі.

1.2.2. Поліпшення стану виробничого середовища, зменшення важкості та напруженості трудового процесу.

1.2.3. Проблеми профілактики виробничого травматизму на об'єктах промисловості.

ЗМ 1.3. Основні напрями підвищення безпеки робіт, їх обладнання та застосування запобіжних пристроїв. (0,25 / 9,0)

1.3.1. Небезпечні і шкідливі виробничі фактори в майбутній професійній діяльності

1.3.2. Заходи та засоби попередження виробничого травматизму щодо окремих напрямів, причин та факторів, що травмують.

ЗМ 1.4. Пожежна безпека на об'єктах виробництва (0,25 / 9,0)

1.4.1. Актуальність питань пожежної безпеки, статистика пожеж, втрати від пожеж. Фактори пожежної небезпеки об'єктів, їх особливості та пожежонебезпечні властивості.

1.4.2. Заходи та засоби системи попередження пожежі, обґрунтування та вибір доцільних з них на об'єктах виробництва.

1.4.3. Методи та засоби попередження розповсюдження і розвитку пожежі.

1.4.4. Обов'язки державних органів, керівників підприємств, громадян щодо забезпечення пожежної безпеки

Модуль 2: Цивільна оборона

(1,0 кредита/ 36 години)

ЗМ 2.1. *Організація цивільної оборони в сучасних умовах* (0,3 / 12,0)

2.1.1. Основні положення міжнародного права з питань захисту людей.

2.1.2. Закон і положення про цивільну оборону України. Її роль, місце і завдання в структурі із забезпечення життєдіяльності населення держави.

2.1.3. Організація Цивільної оборони на об'єктах господарської діяльності (ОГД).

2.1.4. Постійні комісії з надзвичайних ситуацій при виконавчих органах влади, їхня мета і завдання.

ЗМ 2.2. *Організація захисту населення*

(0,3 / 12,0)

2.2.1. Принципи захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій.

2.2.2. Державне реагування та контроль захисту населення і територій.

2.2.3. Інженерний захист населення.

2.2.4. Системи інженерного обладнання захисних споруд.

ЗМ 2.3. *Організація евакуаційних заходів*

(0,3 / 12,0)

2.3.1. Сутність евакуаційних заходів мирного та воєнного часу.

2.3.2. Евакуаційні заходи при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій.

2.3.3. Медичний захист.

2.3.4. Сутність стійкості роботи об'єктів господарської діяльності на основні шляхи її підвищення. Організація і проведення досліджень з оцінки стійкості роботи об'єкта.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.

Вміння за рівням сформованості та завдання	Сфери діяльності (виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавча, технічна, інші)
1	2	3
<p>Студент повинен вміти: відповідно до характеру подій визначити різні види надзвичайних ситуацій згідно постанови Кабінету Міністрів України № 1099 від 15 липня 1998 року "Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій".</p> <p>Застосувати засоби індивідуального захисту і діяти у надзвичайних ситуаціях.</p> <p>Накопичувати досвід та знання і організації та здійсненні заходів забезпечення безпеки населення в разі виникнення надзвичайних ситуацій.</p> <p>Організувати проведення рятування та інших невідкладних робіт в районах лиха та осередках ураження, що потребує залучення необхідної кількості сил, засобів, а також матеріальних ресурсів для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.</p> <p>Завчасно розробити і провести інженерно-технічні заходи для зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій і захисту робітників від впливу наслідків, та науково обґрунтувати проноз наслідків можливих надзвичайних ситуацій.</p> <p>Створювати раціональне збереження і використання резервів фінансових і матеріальних ресурсів, необхідних для запобігання надзвичайних ситуацій та реагування на них.</p> <p>Реалізовувати визначених законодавством прав населення в галузі захисту від наслідків НС, у тому числі осіб (чи їхніх сімей), які брали безпосередню участь в їх ліквідації.</p>	<p>Виробнича: відповідно до майбутньої спеціальності оцінювати стійкість елементів об'єктів господарської діяльності в надзвичайних ситуаціях і визначити необхідні заходи щодо її підвищення.</p> <p>Соціально-виробнича: науково обґрунтувати можливі надзвичайні ситуації, обчислювати можливі витрати та виконувати інженерно - технічні заходи по упередженню надзвичайних ситуацій.</p> <p>Соціально-побутова: реалізовувати визначених законодавством прав людини у захисті від наслідків надзвичайних ситуацій.</p>	<p>Проектувальна: (проектно-конструкторська)- проектувати (моделювати) найбільш вірогідні надзвичайні ситуації техногенного (природного) характеру, можливі масштаби та економічні збитки (витрати).</p> <p>Організаційна: Навчати і вміло залучати робітників, інженерно-технічний персонал до виконання задач цивільного захисту.</p> <p>Управлінська: вміло керувати, ставити задачі формуванням цивільного захисту та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій.</p> <p>Виконавча: використовувати всі заходи для</p>

1	2	3
<p>Організувати і провести дослідження з оцінки стійкості об'єкта господарської діяльності у надзвичайних ситуаціях та визначити її вплив на виробничу діяльність підприємства.</p> <p>Студент повинен знати: характеристики осередків ураження, які виникають у надзвичайних умовах мирного та воєнного часу.</p>		
<p>Способи і засоби захисту людини (довкілля) від уражаючих факторів аварій, катастроф, стихійних лих і сучасної зброї масового ураження.</p> <p>Порядок дій формувань ЦО і населення в умовах надзвичайних ситуацій.</p> <p>Основи стійкості роботи об'єктів господарської діяльності в надзвичайних умовах.</p> <p>Основи організації і проведення рятувальних і інших невідкладних робіт.</p> <p>Уміти практично здійснювати заходи захисту робітників та службовців (родини) від наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха і застосування сучасної зброї.</p> <p>Бути ознайомленим: зі змістом рішень Женевської конвенції від 12 серпня 1949 року і Додаткових протоколів від 8 червня 1977 року про цивільну оборону.</p>		<p>забезпечення здорових і безпечних умов існування у виробничій та соціальній (побутовій) сфері.</p> <p>Технічна: самостійно виконувати роботи нижчих кваліфікаційних рівнів у системі цивільного захисту у разі потреби.</p>

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> - Вся база «Законодавство України»;
2. <http://www.dnopr.kiev.ua/> - Державний комітет України з нагляду за охороною праці;
3. <http://document.org.ua/dnaop/index.php> Реєстр ДНАОП. Перечень нормативних актів з охорони праці.
4. Закон України "Про цивільну оборону України" ВРУ № 2974 XII – К., 1993.
5. Охорона праці в Україні. Нормативні документи. - К.: КНТ, 2004. - 440 с.
6. Пожежна безпека. Нормативні акти та інші документи. Т. т. 1 –6, к., 1997 – 2000.
7. ДСТУ 2293-99. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять

8. ДНАОП 0.04-4.12-99. Типове положення про навчання з питань охорони праці.
9. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві Постанова Кабінету Міністрів України № 25 серпня 2004 р. N 1112.
10. Положення "Про єдину державну систему запобігання та реагування на НС техногенного та природного характеру" Постанова КМУ № 1198 від 03.08.98 – К., 1998.
11. Положення "Про класифікацію надзвичайних ситуацій", Постанова КМУ, № 1099. – К., 1998.
12. ГОСТ 12.0.003-74*. ССБТ. Опасные и вредные производственные факторы. Классификация.
13. ДНАОП 0.00-1.31-99. Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин.
14. Батлук В.А., Гогіташвілі Г.Г. Охорона праці в будівельній галузі: Навчальний посібник. - К.: Знання, 2006. - 550 с
15. Кондратьев А.И., Местечкина Н.М. Охрана труда в строительстве. – М.: Высш. шк., 1990.
16. Ярошевська В.М., Чабан В.Й. Охорона праці в галузі: Навчальний посібник. - К.: ВД "Професіонал", 2004. - 288 с.
17. Цивільна оборона. Підручник / за ред. полковника В.С.Франчука. – Вид. 2-ге, доп. –2001. – 336 с.

1.5.Анотації програми навчальної дисципліни

Анотація програми навчальної дисципліни

"Охорона праці в галузі та цивільна оборона"

Нормативна дисципліна, яка вивчається з метою формування у майбутніх фахівців знань щодо стану проблем охорони праці у галузі відповідно до напрямку їх підготовки ("0709 Геодезія, картографія та землепорядкування"), складових і функціонування управління охороною праці та шляхів, методів та засобів забезпечення умов виробничого середовища і безпеки праці згідно з чинними законодавчими та іншими нормативно-правовими актами. Мета - навчити студентів діяти у надзвичайних ситуаціях у мирний і воєнний час; вміню визначити засоби захисту населення; основам організацій і проведення рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійних лих і в осередках ураження, засобам підвищення стійкості роботи об'єктів господарської діяльності. Дисципліна викладається на 5 курсі

протягом одного семестру. Вона складає 2 модулі в 2 кредити тривалістю 72 учбових години.

Аннотация программы учебной дисциплины

"Охрана труда в отрасли и Гражданская оборона"

Нормативная дисциплина, которая изучается с целью формирования у будущих специалистов знаний для решения проблем охраны труда в отрасли соответственно направлению их подготовки ("0709 Геодезия, картография и землепользование"), составляющих и функционирования управления охраной труда и путей, методов и средств обеспечения условий производственной среды и безопасности работы в соответствии с действующими законодательными и другими нормативно-правовыми актами. Цель – научить студентов действиям в чрезвычайных ситуациях в мирное и военное время; умению определять средства и способы защиты населения; основам организации и выполнения спасательных и других неотложных работ при ликвидации последствий аварий, катастроф, стихийных бедствий и в очагах поражения; способам повышения устойчивости работы объектов хозяйственной деятельности. Дисциплина преподается на 5-ом курсе в течение одного семестра, составляет 2 модуля в 2 кредита на протяжении 72 учебных часов.

Annotation to the programme of educational discipline

"Guard of the labour in branches and civic defense"

Normative discipline, which is studied for the reason shaping beside future specialist of the knowledges for decision of the labour guard problems in branches to accordingly direction of their preparation ("0709 Geodesies, cartography and land-use"), component and operation management labour guard and ways, methods and facilities of the provision условий production ambience and safety of the work in accordance with acting legislative and other normative-legal acts. Aim – to teach students activities in extrimely situation in peaceful and war time; can determines and

methods (ways) to protection of populace; bases of organization and fulfillment saving and other works in liquidation repair, break-down and catastrophe natural disasters and hearth catastrophe; ostentatiously in disaster ways to raise work of objectives household activity. Discipline on the 5 course of the faculty during one semester, therefore she forms one module in 2 credits by duration 72 scholastic watch.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

(за робочими навчальними планами денної форми навчання)

	Всього, кредит/ /годин	Семестр (и)	Години								Екзамен (семестр)	Заліки (семестр)
			Аудиторні	у тому числі	Самостійна робота	у тому числі		Контр. роб	КП/КР	РГР		
				Лекції		Практичні, семінари	Лабораторні					
“Цивільний захист” - “Охорона праці”	2/72	9	18	18	54			-	-	-	-	9

2.2. Зміст дисципліни

Модуль 1 Охорона праці в галузі

(1 кредит/36 годин)

ЗМ 1.1. Система управління охороною праці в галузі, її складові та функціонування (0,25 / 9,0)

1.1.1. Система управління охороною праці в галузі (СУОПГ) як складова система управління охороною праці в державі.

1.1.2. Системи управління охороною праці в організаціях (СУОПО) як підсистема СУОПГ

ЗМ 1.2. Проблеми фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії на об'єктах промисловості. (0,25 / 9,0)

1.2.1. Стан умов праці в галузі.

1.2.2. Поліпшення стану виробничого середовища, зменшення важкості та напруженості трудового процесу.

1.2.3. Проблеми профілактики виробничого травматизму на об'єктах промисловості.

ЗМ 1.3. Основні напрями підвищення безпеки робіт, їх обладнання та застосування запобіжних пристроїв. (0,25 / 9,0)

1.3.1. Небезпечні і шкідливі виробничі фактори в майбутній професійній діяльності

1.3.2. Заходи та засоби попередження виробничого травматизму щодо окремих напрямів, причин та факторів, що травмують.

ЗМ 1.4. Пожежна безпека на об'єктах виробництва (0,25 / 9,0)

1.4.1. Актуальність питань пожежної безпеки, статистика пожеж, втрати від пожеж. Фактори пожежної небезпеки об'єктів, їх особливості та пожежонебезпечні властивості.

1.4.2. Заходи та засоби системи попередження пожежі, обґрунтування та вибір доцільних з них на об'єктах виробництва.

1.4.3. Методи та засоби попередження розповсюдження і розвитку пожежі.

1.4.4. Обов'язки державних органів, керівників підприємств, громадян щодо забезпечення пожежної безпеки

Модуль 2: Цивільна оборона (1,0 кредит/ 36 години)

ЗМ 2.1. Організація цивільної оборони в сучасних умовах (0,3 / 12,0)

2.1.1. Основні положення міжнародного права з питань захисту людей.

2.1.2. Закон і положення про цивільну оборону України. Її роль, місце і завдання в структурі із забезпечення життєдіяльності населення держави.

2.1.3. Організація Цивільної оборони на об'єктах господарської діяльності (ОГД).

2.1.4. Постійні комісії з надзвичайних ситуацій при виконавчих органах влади, їхня мета і завдання.

ЗМ 2.2. Організація захисту населення**(0,3 / 12,0)**

2.2.1. Принципи захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій.

2.2.2. Державне реагування та контроль захисту населення і територій.

2.2.3. Інженерний захист населення.

2.2.4. Системи інженерного обладнання захисних споруд.

ЗМ 2.3. Організація евакуаційних заходів**(0,3 / 12,0)**

2.3.1. Сутність евакуаційних заходів мирного та воєнного часу.

2.3.2. Евакуаційні заходи при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій.

2.3.3. Медичний захист.

2.3.4. Сутність стійкості роботи об'єктів господарської діяльності на основні шляхи її підвищення. Організація і проведення досліджень з оцінки стійкості роботи об'єкта.

**2.3. Розподіл часу за модулями, змістовими модулями
та форми навчальної роботи студента**

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1	1/36,0	10,0	-	-	26,0
ЗМ 1.1	0,25/9,0	2,0	-	-	7,0
ЗМ 1.2	0,25/9,0	2,0	-	-	7,0
ЗМ 1.3	0,25/9,0	4,0	-	-	5,0
ЗМ 1.4	0,25/9,0	2,0	-	-	7,0
Модуль 2	1/36,0	8,0	-	-	18,0
ЗМ 2.1	0,3 / 12	2,0	-	-	10,0
ЗМ 2.2	0,3 / 12	4,0	-	-	8,0
ЗМ 2.3	0,3 / 12	2,0	-	-	10,0

2.4. Лекційний курс

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціям и (шифр, аббревіатура)
1	2
Назва змістовного модулю, навчального елементу та їхній зміст	7.0709.008 ГІСІТ
Змістовний модуль 1.1. Система управління охороною праці в галузі, її складові та функціонування. <i>1.1.1. Система управління охороною праці в галузі (СУОПГ) як складова система управління охороною праці в державі.</i> Місце і значення СУОПГ в системі управління функціонування об'єктів промисловості. Особливості структури системи управління охороною праці в галузі, складові СУОПГ. Функції складових СУОПГ, прямі і зворотні зв'язки.	1,0
<i>1.1.2. Системи управління охороною праці в організаціях (СУОПО) як підсистема СУОПГ</i> Системи управління охороною праці в організаціях (СУОПО) як підсистема СУОПГ, її складові, функціонування. Оцінка ефективності функціонування СУОПГ і СУОПО, шляхи їх поліпшення та економічне стимулювання. Коефіцієнти безпеки, що характеризують умови праці організації	1,0
Всього по змістовному модулю 1.1	2,0
Змістовний модуль 1.2. Проблеми фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії на об'єктах промисловості. <i>1.2.1. Стан умов праці в галузі.</i> Аналіз умов праці. Методичний підхід до визначення гігієнічного класу робіт на об'єктах виробництва за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Орієнтовний перелік характерних для галузі робіт і їх гігієнічних класів. Професійні захворювання та захворювання, спричинені виробничими факторами. Причини та фактори захворювань. Соціально-економічні наслідки захворювань.	0,5
<i>1.2.2. Поліпшення стану виробничого середовища, зменшення важкості та напруженості трудового процесу.</i> Відбиття питань охорони праці в документації підприємства Сучасні заходи та засоби колективного та індивідуального захисту працюючих від дії характерних для об'єктів майбутньої діяльності шкідливих та небезпечних факторів виробничого середовища. Розрахункове обґрунтування параметрів засобів захисту та поліпшення стану виробничого середовища. Раціональні заходи і засоби удосконалення трудового процесу в галузі з метою зниження його важкості та напруженості.	1,0

1	2
<p>1.2.3. Проблеми профілактики виробничого травматизму на об'єктах промисловості.</p> <p>Облік загального та смертельного травматизму, їх динаміка за декілька останніх років. Аналіз травматизму в галузі за окремими чинниками (професіями, віком, статтю, стажем роботи тощо), за причинами та факторами, що травмують. Соціально-економічні наслідки виробничого травматизму на об'єктах майбутньої діяльності.</p>	0,5
Всього по змістовному модулю 1.2	2,0
<p>Змістовний модуль 1.3. Основні напрями підвищення безпеки робіт, їх обладнання та застосування запобіжних пристроїв.</p> <p>1.3.1. Небезпечні і шкідливі виробничі фактори в майбутній професійній діяльності</p> <p>Небезпечні і шкідливі виробничі фактори під час експлуатації електронно-обчислювальних машин відповідно до ГОСТ 12.0.003-74*. та ДНАОП 0.00-1.31-99</p>	2,0
<p>1.3.2. Заходи та засоби попередження виробничого травматизму щодо окремих напрямів, причин та факторів, що травмують.</p> <p>Перелік робіт з підвищеною небезпекою та робіт, де є потреба у професійному доборі, нормативні документи щодо їх організації та проведення. Порядок оформлення нарядів, відповідальні особи та їх обов'язки, порядок виконання робіт і закриття нарядів.</p> <p>Безпечність технологічних процесів і обладнання, утримання приміщень, обладнання та засобів захисту в належному стані, організація виконання робіт відповідально до вимог безпеки, забезпечення працівників засобами індивідуального захисту, нагляд та контроль за виконанням вимог безпеки як міри щодо профілактики виробничого травматизму.</p> <p>Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин. Ергономічні вимоги до робочого місця користувача ЕОМ.</p> <p>Активні методи навчання з питань охорони праці. Формування у працівників рівнів переконання у важливості питань охорони праці, позитивного ставлення до цих питань та їх пріоритетності по відношенню до результатів виробничої діяльності. Електробезпека. Різновиди електричних мереж. Їхня порівняльна небезпека. Різновиди попадання людини в електричну мережу. Порівняльна небезпека двофазного або однофазного дотику людини до електричної мережі. Шагова напруга. Класифікація сил струму по негативному впливу на організм людини. Невідпускаючий, фібриляційний та смертельний струм. Охоронні зони від електричних мереж. Вимоги до ізоляції нетоковедучих частин електроустановок. Захисне відключення електроустановок. Захисне заземлення та занулення. Малі напруги задля живлення електроустановок, що застосовують в приміщеннях з умовами підвищеної або високої небезпеки поразки струмом. Індивідуальні засоби захисту від струму.</p>	2,0
Всього по змістовному модулю 1.3	4,0

1	2
<p>Змістовний модуль 1.4. Пожежна безпека на об'єктах виробництва.</p> <p>1.4.1. Актуальність питань пожежної безпеки, статистика пожеж, втрати від пожеж. Фактори пожежної небезпеки об'єктів, їх особливості та пожежнонебезпечні властивості.</p> <p>Причини пожеж на об'єктах – реальні та вірогідні. Категорії вибухопожежонебезпечності об'єктів, розрахунково визначення категорії згідно ОНТП 24-86. Класи приміщень і зон будівельних об'єктів за ПУЕ. Ступені вогнестійкості будівель. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю, розрахункове обґрунтування вибухопожежонебезпечності приміщень і зон в приміщеннях та за їх межами за правилами влаштування електроустановок.</p>	0,5
<p>1.4.2. Заходи та засоби системи попередження пожежі, обґрунтування та вибір доцільних з них на об'єктах виробництва.</p> <p>Міжгалузеві та галузеві нормативи щодо заходів і засобів системи пожежного захисту на об'єктах, їх обґрунтування і вибір. Система попередження пожеж, призначення та її концептуальні засади. Система організаційно-режимних заходів з пожежної безпеки на об'єктах промисловості. Методи та засоби запобігання формування горючого середовища, та виникненню в горючому середовищі джерела підпалювання. Організація служби пожежної безпеки, її функції. Система попереджувальних заходів з пожежної безпеки на об'єктах промисловості як комплекс методів, заходів та засобів: на обмеження розповсюдження та локалізацію пожежі, виявлення пожежі, створення умов для ліквідації пожежі, захист людей і матеріальних цінностей.. Організація служби пожежної безпеки, її функції. Навчання працівників з питань пожежної безпеки. Пожежно-технічні комісії та добровільні пожежні дружини на об'єктах. Державний нагляд і відомчий контроль з питань пожежної безпеки в галузі. Дії працівників об'єктів на випадок виникнення пожежі.</p>	0,5
<p>1.4.3. Методи та засоби попередження розповсюдження і розвитку пожежі.</p> <p>Пожежна сигналізація. Способи і засоби гасіння пожежі. Вогнегасні речовини. Первинні засоби гасіння пожежі. Протипожежне водопостачання. Евакуація людей. Засоби колективного та індивідуального захисту людей від небезпечних та шкідливих факторів пожежі.</p>	0,5
<p>1.4.4. Обов'язки державних органів, керівників підприємств, громадян щодо забезпечення пожежної безпеки.</p> <p>Державний пожежний нагляд. Види пожежної охорони. Навчання з питань пожежної безпеки: в закладах освіти, та населення. Використання засобів наочної агітації. Контроль стану пожежної безпеки на підприємстві. Пожежно-технічні комісії на підприємствах.</p>	0,5
<p>Всього по змістовному модулю 1.4</p>	2,0
<p>Разом по змістовним модулям 1.1 – 1.4</p>	10,0
<p>ЗМ 2.1. Організація цивільної оборони в сучасних умовах</p> <p>1. Основні положення міжнародного права з питань захисту людей.</p> <p>2. Закон і положення про цивільну оборону України. Її роль, місце і завдання в структурі із забезпечення життєдіяльності населення держави.</p> <p>3. Організація Цивільної оборони на об'єктах господарської діяльності (ОГД).</p> <p>4. Постійні комісії з надзвичайних ситуацій при виконавчих органах влади, їхня мета і завдання.</p>	2

Продовження табл.

1	2
ЗМ 2.2. Організація захисту населення 1. Принципи захисту населення і територій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій. 2. Державне реагування та контроль захисту населення і територій. 3. Інженерний захист населення. 4. Системи інженерного обладнання захисних споруд.	4
ЗМ. 2.3. Організація евакуаційних заходів 1. Сутність евакуаційних заходів мирного та воєнного часу. 2. Евакуаційні заходи при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій. 3. Медичний захист. 4. Сутність стійкості роботи об'єктів господарської діяльності на основні шляхи її підвищення. Організація і проведення досліджень з оцінки стійкості роботи об'єкта.	2
Разом по змістовним модулям 2.1-2.3	8,0

2.5. Практичні (семінарські) заняття (денне навчання)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)				
	-	-	-	-	-

2.6. Лабораторні роботи (денне навчання)

Тематика			Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)
№ модуля, навч.елемента	№ роботи (за номер. кафедри)	Зміст роботи	7.0709.000 ГІСіТ
1	2	3	4
-	-	-	-

2.7. Самостійна навчальна робота студента

(форми самостійної роботи, обсяг у годинах)

Оскільки в затвердженому навчальному плані передбачена самостійна робота студента тільки за рахунок часу, не внесеного в учбове навантаження викладача, прийнятною є лише одна форма самостійної роботи – наполегливе самостійне опрацювання матеріалів, а також Інтернет-видань та новітньої періодики, згідно з такою тематикою:

№ п/п	Найменування теми для самостійного опрацювання студентами	Тривалість самостійної роботи студента, год
1	2	3
1	Основні поняття й визначення. Загальне подання про предмет вивчення дисципліни	2
2	Система управління охороною праці в галузі (СУОПГ) як складова система управління охороною праці в державі.	3
3	Системи управління охороною праці в організаціях (СУОПО) як підсистема СУОПГ	3
4	Поліпшення стану виробничого середовища, зменшення важкості та напруженості трудового процесу.	3
5	Проблеми профілактики виробничого травматизму на об'єктах промисловості.	3
6	Небезпечні і шкідливі виробничі фактори в майбутній професійній діяльності	4
7	Заходи та засоби попередження виробничого травматизму щодо окремих напрямів, причин та факторів, що травмують.	4
8	Актуальність питань пожежної безпеки, статистика пожеж, втрати від пожеж. Фактори пожежної небезпеки об'єктів, їх особливості та пожежонебезпечні властивості.	4
9	Заходи та засоби системи попередження пожежі, обґрунтування та вибір доцільних з них на об'єктах виробництва.	4
10	Методи та засоби попередження розповсюдження і розвитку пожежі.	4
11	Обов'язки державних органів, керівників підприємств, громадян щодо забезпечення пожежної безпеки.	4
12	Організація цивільної оборони в сучасних умовах	4
13	Організація захисту населення	4
14	Організація евакуаційних заходів	4
21	Контрольна робота	4
	Усього самостійної роботи студента:	54 год

2.8. Самостійна навчальна робота студента

Самостійна робота студентів є засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільне від обов'язкових занять час. Дійсна робоча програма передбачає самостійне поглиблене пророблення студентами тем лекційних занять. Обсяг роботи – 36 годин.

Форми самостійної роботи (за змістовними модулями)	Години	Форма звіту
ЗМ 1.1.1, 1.1.2. Ознайомлення із державною звітністю про нещасні випадки на виробництві. Складання акта про нещасний випадок за формою Н-1 задля умовних обставин, та підрахунок матеріальних наслідків даного нещасного випадку.	8	Виконання індивідуального семестрового завдання
ЗМ 1.3.1. Складання переліку небезпечних та шкідливих чинників для заданих умов (окремий від робіт)	4	Виконання індивідуального семестрового завдання
ЗМ 1.3.2. Розрахунок виробничого освітлення	4	Виконання індивідуального семестрового завдання
ЗМ 1.3.2. Розрахунок захисного заземлення електроустановки	4	Виконання індивідуального семестрового завдання
ЗМ 1.2.2. Визначити необхідну кількість повітря та кратність повітрообміну для вентиляційної системи виробничого цеху	4	Виконання індивідуального семестрового завдання
ЗМ 2.1. Організація цивільної оборони в сучасних умовах	4	
1. Огляд основної та додаткової літератури	4	Конспект, опитування
2. Самостійна підготовка питань: основні положення міжнародного права з питань захисту людей.	1	
3. Цивільна оборона зарубіжних країн	1	
4. Підготовка рефератів	1	
ЗМ 2.2. Організація захисту населення	4	
1. Огляд основної та додаткової літератури	2	Конспект, опитування
2. Самостійна підготовка питань: прилади радіаційної, хімічної розвідки та дозиметричного контролю	1	Конспект, опитування
3. Медичний захист	1	Конспект, опитування
4. Підготовка рефератів	2	
ЗМ 2.3. Організація евакуаційних заходів	4	
1. Огляд основної та додаткової літератури	2	Конспект, опитування
2. Самостійна підготовка питань: рятувальні та інші невідкладні роботи.	2	
3. Підготовка рефератів	2	
Разом	54	

2.9. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні роботи тощо)	Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1. Тестування	12%
ЗМ 1.2. Тестування, доповідь по індивідуальній темі	12%
ЗМ 1.3. Тестування, контрольне опитування викладачем	12%
ЗМ 1.4. Тестування, контрольне опитування викладачем	16%
Усього за модулем 1:	50%
МОДУЛЬ 2. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 2.1 Тестування	30
ЗМ 2.2 Тестування	35
ЗМ 2.3 Тестування	35
Всього за модулем 2	50 %
Всього	100 %

Засоби контролю:

Відповідно до „Положення про кредитно-модульну систему організації навчального процесу” МОНУ та наказу ректора ХНАМГ від 14.12.2006р. №173-01 „Про введення в дію типової форми накопичувальних заліково-екзаменаційних відомостей (за кредитно-модульною системою організації навчального процесу в Академії)”, критерії оцінювання навчальних досягнень студентів ХНАМГ передбачені в наведеній шкалі:

% набраних балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
більше 90-100 включно	Відмінно	A
більше 80-90 включно	Добре	B
більше 70-80 включно		C
більше 60-70 включно	Задовільно	D
більше 50-60 включно		E
більше 25-50 включно	Незадовільно з можливістю повторного складання	FX
від 0-25 включно	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання студентами завдань. Необхідно враховувати здатність студента: диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання; інтерпретувати схеми, графіки, діаграми; встановлювати різницю між причинами і наслідками; застосовувати правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях; викладати матеріал на папері логічно, послідовно з дотриманням вимог нормативних документів.

2.10. Інформаційно-методичне забезпечення

	Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1	2	3
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)		
1.	http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi - Вся база «Законодавство України»;	ЗМ1.1-1.4
2.	http://www.dnopr.kiev.ua/ - Державний комітет України з нагляду за охороною праці;	ЗМ1.1-1.4
3.	http://document.org.ua/dnaop/index.php Реєстр ДНАОП. Перечень нормативних актів з охорони праці.	ЗМ1.1-1.4
4.	Охорона праці в Україні. Нормативні документи. - К.: КНТ, 2004. - 440 с.	ЗМ1.1-1.4
5.	Пожежна безпека. Нормативні акти та інші документи. Т. т. 1 – 6, к., 1997 – 2000.	ЗМ1.4
6.	ДСТУ 2293-99. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять	ЗМ1.1-1.4
7.	ДНАОП 0.04-4.12-99. Типове положення про навчання з питань охорони праці.	ЗМ1.1
8.	Закон України "Про цивільну оборону України" ВРУ № 2974 XII – К., 1993.	ЗМ 2.2.
9.	Положення "Про єдину державну систему запобігання та реагування на НС техногенного та природного характеру" Постанова КМУ № 1198 від 03.08.98 – К., 1998.	ЗМ 2.3
10.	Положення "Про класифікацію надзвичайних ситуацій", Постанова КМУ, № 1099. – К., 1998	Модуль 2
11.	Цивільна оборона. Підручник / за ред. полковника В.С.Франчука. – Вид. 2-ге, доп. –2001. – 336 с.	Модуль 2
12.	Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві Постанова Кабінету Міністрів України № 25 серпня 2004 р. N 1112.	ЗМ1.1
13.	ГОСТ 12.0.003-74*. ССБТ. Опасные и вредные производственные факторы. Классификация.	ЗМ1.2-1.3
14.	ДНАОП 0.00-1.31-99. Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин.	ЗМ1.1-1.4
15.	Батлук В.А., Гогіташвілі Г.Г. Охорона праці в будівельній галузі: Навчальний посібник. - К.: Знання, 2006. - 550 с	ЗМ1.2-1.3
16.	Кондратьев А.И., Местечкина Н.М. Охрана труда в строительстве. – М.: Высш. шк., 1990.	ЗМ1.2-1.4
17.	Ярошевська В.М., Чабан В.Й. Охорона праці в галузі: Навчальний посібник. - К.: ВД "Професіонал", 2004. - 288 с.	ЗМ1.1-1.4
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)		
1.	СНиП II-12-77. Защита от шума. Нормы проектирования.	ЗМ1.2
2.	ГОСТ 12.4.011 – 89. ССБТ. Средства защиты работающих. Общие требования и классификация.	ЗМ1.2-1.4

1	2	3
3.	ГОСТ 12.4.026-76*. ССБТ. Цвета сигнальные и знаки безопасности.	ЗМ1.2-1.4
4.	ГОСТ 12.1.003-83*. ССБТ. Шум. Общие требования безопасности.	ЗМ1.2
5.	ГОСТ 12.1.004-91. ССБТ. Пожарная безопасность. Общие требования	ЗМ1.4
6.	ГОСТ 12.2.003 – 91. Оборудование производственное. Общие требования безопасности.	ЗМ1.2
7.	ГОСТ 12.1.030-81.* ССБТ. Электробезопасность. Защитное заземление, зануление.	ЗМ1.3
8.	ГОСТ 12.1.005-88. ССБТ. Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны.	ЗМ1.2
9.	ГОСТ 12.1.029-80. ССБТ. Средства и методы защиты от шума. Классификация.	ЗМ1.2
10.	ГОСТ 12.4.011-89. ССБТ. Средства защиты работающих. Общие требования и классификация.	ЗМ1.2-1.3
11.	ГОСТ 12.4.046-78. ССБТ. Методы и средства вибрационной защиты. Классификация.	ЗМ1.2
12.	ГОСТ 12.4.125-83. ССБТ. Средства коллективной защиты работающих от воздействия механических факторов. Классификация.	ЗМ1.2-1.3
13.	ДНАОП 0.00-1.07-94. Правила будови і безпечної експлуатації посудин, що працюють під тиском.	ЗМ1.3
14.	ДНАОП 0.00-1.21-98. Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів	ЗМ1.3
15.	ДСН 3.3.6.037-99. Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку. Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 01.12.1999 № 37	ЗМ1.2
16.	ДСН 3.3.6.042-99. Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.	ЗМ1.2
17.	Інженерні рішення з охорони праці при розробці дипломних проектів інженерно-будівельних спеціальностей: Навчальний посібник. /За ред. Сафонова В.В. – Київ: Основа, 2001. – 336 с.	ЗМ1.1-1.4
18.	www.abrakitov.narod.ru Абракитов В.Е. Безпека життєдіяльності, екологія та охорона праці: Енциклопедичний словник.	ЗМ1.1-1.4
19.	Демиденко Г.П. Захист об'єктів народного господарства від зброї масового ураження. К., - 1996	ЗМ 2.1
20.	Про концепцію захисту населення і теорій у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій. Указ Президента України № 284/94. – К., 1999	ЗМ 2.2
3. Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)		
1.	Електронний варіант курсу на сайті Академії (центр дистанційного навчання) http://www.ksame.kharkov.ua/moodle/course/view.php?id=45	ЗМ1.1-1.4

1	2	3
2.	Методичні вказівки до самостійної роботи та виконання індивідуального семестрового завдання з курсу „Охорона праці в галузі” (для студентів 5 курсу денної форми навчання спеціальності 6.0709.000 – «Геоінформаційні системи») / Укл. Абракітов В.Е. - Харків: ХНАМГ, 2007.	ЗМ1.1-1.4
3.	Конспект лекцій з курсу «Охорона праці»	ЗМ1.1-1.4
4.	Конспект лекцій з курсу «Основи охорони праці» (Електронний варіант) на сайті Академії http://ksame.kharkov.ua/moodle/	ЗМ1.1-1.4
5.	Конспект лекцій з курсу «Охорона праці в галузі»	ЗМ1.1-1.4
6.	Конспект лекцій з курсу «Охорона праці в галузі» (Електронний варіант) на сайті Академії http://ksame.kharkov.ua/moodle/	
7.	Плакат. Принципова схема управління охороною праці	ЗМ1.1
8.	Стенд. Система державного управління, державного нагляду та громадського контролю за охороною праці в Україні	ЗМ1.1
9.	Стенд. Інструктажі з охорони праці	ЗМ1.1
10.	Плакат. Попередити, захистити, врятувати	ЗМ 2.1
11.	Плакат. Захист населення при НС	ЗМ 2.2
12.	Плакат. Сигнали оповіщення штабу Цивільної оборони	ЗМ 2.3
13.	Плакат. Надання першої медичної допомоги.	Модуль 2
14.	Плакат. Знати, уміти, допомогти.	Модуль 2
15.	Плакат. Попередити, захистити, врятувати	Модуль 2
16.	Плакат. Розрахунок одиночного стрижневого блискавковідводу	ЗМ1.2
17.	Стенд. Класифікація методів контролю та вимірювання шкідливих речовин у повітрі робочої зони	ЗМ1.2
18.	Стенд. Норми штучного та природного освітлення /СНиП II-4-79/	ЗМ1.2
19.	Плакат. Граничні норми підйому і переміщення важких предметів жінками	ЗМ1.2
20.	Плакат. Відеодисплейні термінали	ЗМ1.2
21.	Плакат. Норми шуму виробничих приміщень /ГОСТ 12.1.003-83*/	ЗМ1.2
22.	Стенд. Методи зниження рівня шуму в цехах і на робочих місцях	ЗМ1.2
23.	Плакат. Класифікація методів і заходів захисту від шуму	ЗМ1.2, ЗМ1.3
24.	Плакат. Періодичність технічних оглядів балонів, що знаходяться в експлуатації, не підлягаючі реєстрації	ЗМ1.3
25.	Стенд. Різновиди вмикання людини в електричну мережу	ЗМ1.3
26.	Стенд. Схема стікання струму з напівсферичного заземлювача	ЗМ1.3
27.	Стенд. Небезпека трифазних електричних мереж із глухозаземленою нейтраллю	ЗМ1.3
28.	Стенд. Дотик до заземлених неструмоведучих частин, що опинились під напругою	ЗМ1.3
29.	Стенд. Напруга дотику	ЗМ1.3
30.	Стенд. Розтікання струму через напівсферичний заземлювач	ЗМ1.3
31.	Стенд. Захисне заземлення електроустановок	ЗМ1.4
32.	Стенд. Засоби пожежегасіння	ЗМ1.4
33.	Стенд. Норми первинних засобів пожежегасіння цивільних об'єктів	ЗМ1.3

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

АБРАКІТОВ Володимир Едуардович

ОБУХОВ Станіслав Олексійович

Програма і робоча програма навчальної дисципліни **«Охорона праці в галузі та цивільна оборона»** (для студентів 5 курсу спеціальності 7.070908, 8.070908 – "Геоінформаційні системи і технології").

Комп'ютерна верстка: *І.О. Храпко*

План 2010, поз. 404 Р

Підп. до друку 09.03.2011 р.

Друк на ризографі

Тираж 10 пр.

Формат 60x84 1/16

Ум. друк. арк. 0,9

Зам. № 6888

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001